

Innhold

Innledning	11
Demokrati og medborgerskap i skolen	12
Bokens tredeling	13
En detaljert oversikt over bokens bidrag	15
DEL I REPUBLIKANSK TEORI OG DEMOKRATISK MEDBORGERSKAP	21
Kapittel 1	
Demokratisk medborgerskap	23
<i>Håvard Friis Nilsen</i>	
Gjenoppdagelsen av en glemte tradisjon	24
Det republikanske idealet om demokratisk medborgerskap: frihet og myndighet mot servilitet	25
Aktivt medborgerskap for en offentlig kultur	28
Den norske grunnloven av 1814	29
Kampen for medborgerskap: arbeiderbevegelsen og kvinnebevegelsen	31
Betydningen av republikanismen for undervisningen i demokratisk medborgerskap	34

Kapittel 2**Republikanisme og demokratisk medborgerskap i skolen . . . . . 39***Ole Henrik Borchgrevink Hansen*

Innledning	39
Republikansk demokratisk medborgerskap	41
Det republikanske medborgerskapsidealet og liberalismen	43
Republikansk medborgerskap i skolen	48
Borgerdyd	49
Deliberative ferdigheter	52
Bevisstgjøring og refleksjon	54

Kapittel 3**Demokratisk medborgerskap som tverrfaglig tema og formål i skolen . . . . . 61***Janicke Heldal og Emil Sætra*

Demokratisk medborgerskap som tema og formål i læreplanen	62
Et minimalt medborgerskapsbegrep: informerte elever og kompetente velgere	64
Demokrati og egenverdi: skolen som arena for utøvelse av demokratisk medborgerskap	66
Med vekt på representativt demokrati: skolen og samfunnets politiske institusjoner	68
Et utvidet demokratibegrep: praksiser og vaner i en demokratisk livsform	69
Avslutning: Ja takk, begge deler	72

DEL II REPUBLIKANISME I NORSK DEMOKRATIHISTORIE: KAMPEN FOR FRIHET OG MYNDIGHET 75

Kapittel 4**Republikanismen og Grunnloven av 1814 . . . . . 77***Håvard Friis Nilsen*

Hva vi mener når vi snakker om frihet – og hva de mente	79
Norge før Grunnloven: Envold Falsens essay om frihet	81

Det farlige ordet «uavhengighet»	86
Grunnlovsforhandlingene på Eidsvoll i 1814	90
Konklusjon	97

Kapittel 5

Myndige medborgere: Marcus Thrane og kampen

for arbeiderklassens stemmerett	102
--	------------

Mona Ringvej

Arbeider-Foreningernes petisjon for allmenn stemmerett	103
«Kvindens Bestemmelser»	105
Standssamfunnets stemmeløse	107
Verneplikten	110
På vei mot en rettsstat?	111
«Vi er ikke saa dumme, at vi gjør Optøier!»	113
«Op til Barikaderne»?	115

Kapittel 6

Utdanning til uavhengighet: Ole Vig og Hartvig Nissen	121
--	------------

Merethe Roos

Kontekst. Et samtidig behov for bedre utdanning	122
Utdanning til uavhengighet	124
Marcus Thranes utdannings- og opplysningstenkning	129

DEL III DEMOKRATIET I MODERNE TID 133

Kapittel 7

Digitalt medborgerskap	135
-------------------------------------	------------

Leonora Onarheim Bergsjø

Økt vekt på digitalt medborgerskap	136
Digitale kompetanseutfordringer	137
Informasjonssamfunnet øker krav til kildekritikk	138
Hvordan virker egentlig den digitale teknologien?	140
Algoritmestyrte informasjon	142
Politisk frihet under press	143
Algoritmestyrte offentlige rom	144
Myndig i den digitale verden	146

Opplæring i mediemyndighet	147
Digitale tisk refleksjon	149

Kapittel 8

Kringsatt av ledelse	155
-----------------------------------	------------

Karl-Fredrik Tangen

Ekspløsjonen i økonomisk-administrative fag	157
Økadm og målet om opplæring til demokratisk medborgerskap	159
Utdanningsveien til å bli en myndig leder	161
Når alt blir ledelse	163
Sjefenes ideologi til arbeiderklassens barn	165
Pensumet som bør fram i lyset	168
Bedriften som modell	170
Ambisjon og illusjon	173
Veien ut	174

Kapittel 9

Minoriteter og medborgerskap: samene og Norge	180
--	------------

Erik S. Reinert og Anders Oskal

Konstruksjonen av fellesskap	181
Vi og 'de andre': fra 'monstre' til renessansens beundring og videre til opplysningstidens intoleranse	184
Vi og 'de andre': fra imperienes toleranse til nasjonalstatens etnonasjonalisme	187
'Vi og de andre' i dagens Norge: LMD som Norges kolonidepartement	192
Vidda møter fjøset. Eller: Hvorfor ble prisen reiseieren fikk for reinkjøttet, redusert med 40 prosent mellom 1976 og 2011?	198
Avslutning	200

Om bidragsyterne	204
-------------------------------	------------

Register	207
-----------------------	------------